

Frivillighed

Indledning

Danmark har en lang tradition for foreninger og frivillighed. I Danmark har frivilligheden i længere tid været en aktiv medspiller ved håndteringen af de sociale udfordringer. Det sociale frivillige arbejde er med til at skabe livsglæde og udvikling som et supplement til det offentlige.

Frivilligt socialt arbejde må defineres som en aktivitet eller indsats, der har til formål at give enkeltindivider eller grupper et supplement til den offentlige velfærd eller omsorg inden for det sociale eller sundhedsmæssige område, ligesom den udøves frivilligt og ulønnet af civile.

I Danmark er omkring 1,9 millioner (43 %) danskere over 16 år engageret i frivilligt arbejde. Endvidere er 40-49-årige den aldersgruppe, hvor flest udfører frivilligt arbejde (55 %). Samlet set er det dog kultur og fritidsområdet, der aktiverer det største antal frivillige. Det viser sig derudover, at halvdelen af ikke-frivillige sandsynligvis ville engagere sig, hvis de blev spurgt.

I 2004 blev den økonomiske betydning af den frivillige sektors arbejde opgjort til 134,5 mia. kr. svarende til omtrent 10 % af BNP. Overført til årsværk svarer det lønnede arbejde i sektoren til 140.620, mens det ulønnede arbejde svarede til 110.041, jf. Socialministeriets frivilligundersøgelse

En frivillig forening er karakteriseret derved, at den er fri til at opstå og nedlægge sig selv. De er ikke-profit orienteret, hvormed organisationen ikke drives med det sigte at give økonomisk overskud. Et eventuelt overskud investeres i organisationen, og anvendes i overensstemmelse med organisationens formål. Ydermere skal foreningens aktiviteter være baseret på frivillig, ulønnet arbejdskraft. I større frivillige foreninger er der dog ansatte med henblik på at varetage administrative opgaver, mens selve foreningens aktiviteter udøves af de frivillige.

På baggrund af rigets finansielle tilstand er der en øget fokus på frivillig i det sociale frivillige arbejde, og Socialministeriet har derfor en målsætning om, at hver anden dansker i 2020 er engageret i frivilligt arbejde.

Det er derfor vigtigt, at Radikal Ungdom har en holdning til socialt frivilligt arbejde for så vidt angår problemstillinger, der kræver politisk stillingtagen på både kort og lang sigt.

I de kommende år kan der forekomme en række sociale reformer, hvortil det ikke er utænkeligt, at disse vil præge opgavefordelingen for det frivillige arbejde og de offentlige ydelser, hvilket ydermere nødvendiggør nærværende program om socialt frivilligt arbejde.

Forhold for frivillige

Forudsætningen for at motivere frivillige til diverse opgaver handler først og fremmest om, at man finder den enkelte opgave spændende, ligesom det skal ske under visse forhold til fordel for den frivillige. Da der er tale om et frivilligt arbejde er det som regel ikke det administrative

den frivillige finder interessant, men derimod den konkrete og borgernære opgave, der vedrører velfærd eller omsorg. Der skal med andre ord være kort afstand til denne opgave og unødvendigt bureaukrati, skal således undgås i det omfang det giver mening.

Der er en række beskæftigelsesregler, der er så uklare, at potentielle frivillige ikke tør tage et frivilligt arbejde af frygt for at miste de modtagne ydelser. Lovgivningen kunne med fordel afspejle det faktum, at frivilligt arbejde uomtvisteligt styrker kompetencerne og øger netværksmulighederne. Frivilligt arbejde er altså med til at opkvalificere til et ordinært job.

Derudover er der inden for nogle frivillige områder regler om, at de frivillige hvert år skal udfylde en ren børne- og eller straffeattest. Denne skal udfyldes i hånden og sendes med brev, hvilket er bureaukratisk og i uoverensstemmelse med den digitalisering samfundet oplever.

Derfor mener Radikal Ungdom:

- ❓ at der skal være mere gennemsigtige og rationelle beskæftigelsesregler for så vidt angår muligheden for frivilligt arbejde for modtagere af overførselsindkomst.
- ❓ at modtagere af overførselsindkomst må arbejde frivillig.
- ❓ at børne- og eller straffeattester kan indhentes digitalt.

Organisering af frivilligt arbejde

For at sikre at de fornødne mennesker med relevant behov får supplerende hjælp udført af frivillige, kan det være nødvendigt at organisere det frivillige arbejde. Det kan ligeledes være for at lette byrder for den frivillige og andet.

Som følge af SATS-puljens udmøntning i 2009 blev det besluttet, at der hvert år sættes 20 mio. kr. af til drift af etablerede frivilligcentre og til oprettelse af nye frivilligcentre. Et frivilligcenter er forankret lokalt og dækker som oftest en kommune eller anden logisk geografisk inddeling. Et frivilligcenter skal være til gavn for det frivillige arbejde og medvirke til at skabe synlighed for de borgere, som ønsker at få hjælp. Endvidere skal det formidle kontakt mellem den potentielle frivillige og relevante sociale foreninger, som denne ønsker at engagere sig i. Som en paraply for de sociale foreninger kan frivilligcenteret desuden bidrage med at skabe synlighed omkring de forskellige foreningers frivillige arbejde.

Finansieringen ved de af Socialministeriet afsatte penge går på, at kommunen heraf som minimum skal bidrage med det samme som det modtagne tilskud. I 2013 skal kommunen som minimum bidrage med 350.000 kr. I starten af 2013 var der 45 frivilligcentre rundt omkring i landet.

Et frivilligcenter skal give de frivillige sociale foreninger tilbuddet for netværksdannelse, mødelokaler og anden hjælp, men bør aldrig tvinge dem til at lade sig organisere.

Derfor mener Radikal Ungdom:

- ❓ At der arbejdes aktivt på at oprette frivilligcentre i de kommuner, hvor dette endnu ikke har set dagens lys. Dette kan med fordel ske gennem dialog og eventuel

proaktivitet fra Socialministeriet.

- ❓ At der skal være respekt over for den decentrale såvel den centrale del af det frivillige arbejde.
- ❓ At nuværende finansieringsmodel af frivilligcentre fastholdes uændret.

Afgrænsning af frivilligt arbejde

På baggrund af fastsættelsen af det offentlige serviceniveau og den mangfoldige frivillige indsats, der sker rundt omkring i landet, hænder det af og til, at opgavernes der udføres fra henholdsvis det offentlige og de frivillige overlapper hinanden.

I den kommende årrække vil debatten om frivillighedens grænser blive yderligere aktualiseret som følge af, at der vil blive en stigende efterspørgsel på arbejdskraft, der kan nødvendiggøre behovet for at tænke nyt og derudover finde nye veje mellem den professionelle og den frivillige indsats og samspillet herimellem.

Derudover er der et aktuelt fokus på at effektivisere den offentlige sektor ved at slanke antallet af ansatte og opgaver. Nogle frivillige føler, at der enkelte steder er skåret ned i et sådant omfang, at de frivillige varetager opgaver, der ellers skulle være lovpligtige velfærdsydelser. [1] Bekymringen drejer sig særligt om forholdene inden for det kommunale forebyggelsesområde. Dette er en vanskelig situation, da man hverken kan eller skal stille samme krav til en frivillig, som man ville gøre til en offentligt ansat vedrørende bl.a. kontinuerlighed, fleksibilitet, afrapportering, uddannelse/oplæring og kvalitet.

Kort sagt kan der ikke forlanges, at de frivillige skal udføre professionel pleje. Det betyder ikke, at det frivillige sociale arbejde er værdiløst. Tværtimod. Det kan være en uvurderlig omsorg, at der er en frivillig som man kan tale med, hvis man ikke har noget netværk. Holde i hånd med, hvis man sorg/smerter eller til at hjælpe med at foretage indkøb.

Derfor mener Radikal Ungdom, at:

- ❓ En frivillig indsats skal være kendetegnet ved en frivillig indsats, der kan undværes hvis den frivillige ikke har tid/lyst. Derfor skal borgere med behov for velfærd/omsorg ikke være afhængig af den frivillige for at få dækket sit eget individuelle behov.
- ❓ Borgerne skal have garanti for, at det er uddannet/oplært personale, der varetager lovhjemlede kerneydelser over for borgeren.
- ❓ En frivillig indsats skal anses som et supplement til de offentlige ydelser.

---

[1] 110 af 183 organisationer udtalte til Politiken 4. august 2010, at de løfter opgaver, som den offentlige sektor burde bruge flere kræfter på.